Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС.: HEnderson 5-8740

РІК LXI. Ч. 244. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 18-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1954. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 244. VOL. LXII

ЗМІНА ВІЙСЬКОВОГО ВИШКОЛУ ЗДА ВНАСЛІДОК СВІТОВОЇ КРИЗИ

ВСЯ АМЕРИКАНСЬКА МОЛОДЬ ВІДБУВАТИМЕ ВІЙСЬКОВИЙ ВИШКІЛ; ОДНА ЧАСТИНА ПІД ЧАС ДВОРІЧНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ, А ІНША ВПРОДОВЖ ШІСТЬОХ МІСЯЦІВ І РЕЗЕРВОВИХ ВПРАВ

Вашингтон. — Уряд має предложити нову вишкільну програму, яка охоплювала б усю американську молодь, що дійде до 18 року життя. Цю зміну в вишкільній військовій програмі бажають перевести тому, щоб ЗДА могли на довшу мету бути готові до оборони перед комуністичною агресією в світі, як про це президент Айзенгавер говорив на останній пресовій конференції. Згідно з цією новою вишкільною військовою програмою кожний юнак, що має 18 років, мусітиме служити два роки в війську, або пройти 6-місячний військовий вишкіл. Ті вояки, що служитимуть повні два роки при війську, мали б пізніше належати до резерви впродовж шістьох років. Ті юнаки, що відбудуть тільки шестимісячний вишкіл, мусіли б належати до резерви впродовж дев'яти років і шістьох місяців, і впродовж цього часу вони кожного року доповнювали б військовий вишкіл. Кожного року коло 100,000 молоді були б покликувані на шестимісячний військовий вишкіл, а решта була б асентерована до дворічної служби. Цю нову військову програму має проголосити секретар оборони вже 17 грудня, і цей новий проєкт буде внесений до нового Конґресу, який збирається на сесію 5 січня 1955. Цей новий плян військової служби випрацювала Президентова Вишкільна Комісія при Крайовій Раді Безпеки ще в грудні 1953 року, але дотепер Конґрес не хотів погодитись на загальний військовий вишкіл, бо обидві партії керувалися політичними причинами та не хотіли втратити прихильности виборців, бо знали, що населення не радо прийняло б новий закон про примусовий загальний військовий вишкіл під час миру. Але гадають, що тепер, коли до нових виборів ще повні два роки, і після того, про що говорив президент Айзенгавер на останній пресовій конференції про постійну й довгорічну загрозу війни від комуністичних держав, — обидві партії не будуть противитися урядовому проєктові. Новий проєкт військового вишколу — це повна зміна військової доктрини ЗДА, як про це згадував президент Айзенгавер. Дотеперішня американська військова доктрина стояла на становищі, що ЗДА мають бути готові до офензивної війни, але тільки під час тривання війни, бо від 1812 року цій країні не загрожувала небезпека атаки від ворога. Але тепер ця доктрина не має вартости, бо в добі летунства й атомової зброї і ця країна виставлена на можливість ворожої атаки. Тому ЗДА, згідно з проєктом Айзенгавера, мусять бути готові на оборону свого континенту, а також одночасно мати й таку летунську силу, яка могла б на ворожу атаку негайно відповісти ще сильнішим ударом на ворога. Внаслідок цього будуть зменшені наземні війська, а розбудовуватимуть фльоту, а головним чином збільшуватимуть летунські сили. Але при цьому новому пляні конче потрібні більші військові резерви, яких тепер немає в цій країні. І тому, департамент оборони вже від довшого часу думає над тим, яким способом збільшити військові резерви цієї країни, щоб вона могла на випадок крайньої необхідности мати потрібний до оборони людський матеріял. В зв'язку з тим буде зміна і в військовому бюджеті, з якого найбільші видатки підуть на розбудову летунства, головним чином офензивних далекопростірних бомбовиків, стратеґічних баз, радарової оборони на півночі та вздовж узбережжя ЗДА і літаконосців. Заощадження будуть із зменшення наземної армії на дальші 100,000 вояків. Згідно з новим пляном більше число молоді мусітиме пройти військовий вишкіл, бо навіть та молодь, яка служитиме в Крайовій Ґвардії, мусітиме перед тим пройти шестимісячний обов'язковий вишкіл. Досі ця молодь відбувала вишкіл тільки вліті і тижневі вишколи в Крайовій Ґвардії.

Старалися підкупити конґресменів

Вашингтон. — Прокуратор ЗДА Ліо Ровер веде слідство в справі намагань підкупити конґресменів, щоб вони голосували за підвищенням платні державним урядовцям. Слідство триває вже три місяці, і про це стало відомо апартаментові справедливости ще в липні цього року, коли республіканський конґресмен Дж. Т. Бройгілл повідомив, що йому давали 500 долярів, щоб він голосував у Конґресі за семипроцентовим підвищенням платні державним урядовцям. Конґресмен, відкинувши пропозицію, повідомив про це департамент справедливости. Щоденник „Вашингтон Стар" повідомляє, що й іншим членам цієї комісії пропоновано „подарунок" в сумі 500 долярів, і один конґресмен був навіть прийняв хабар, але звернув його назад, довідавшись, що Бройгілл повідомив про ці „подарунки" департамент справедливости.

В АМЕРИЦІ

● **В Ню Орлінсі,** Луїзіяна, помер 71-річний джезовий музика негритянського походження Оскар Селестин, який навесні 1953 року грав у Білому Домі перед президентом Айзенгавером. Тоді Айзенгавер сказав йому: „Пане Селестин, ви добрий джентелмен і ви приносите честь своїй расі і нашій країні". У 20-х роках він був улюбленцем всього Ню Орлінсу.

● **Кіновий концерн** „Левс Театерс" в Ню Йорку відзначає 50-річчя свого існування. З цієї нагоди 22 грудня в готелі „Астор" відбудеться баль, на який запрошено 268 пар, які живуть як подружжя по 50 і більше років. На цьому балі відограють водевіль, в якому візьмуть участь найславніші артисти-ветерани.

● **Новообраний** нюйоркський губернатор Аверелл Гарріман продав за 210,000 долярів ділянку землі під будову автостради. Ця трансакція відбулася ще перед тим, як його вибрали на губернатора стейту Ню Йорк.

● **Дитяче бюро ЗДА** видало брошурку, в якій стверджується, що в цій країні кожна двадцята дитина народжується передчасно, а така дитина повинна залишатися в шпиталі кілька тижнів, аж поки в достатній мірі не зміцніє.

● **Голова Канадійського Паперового Товариства** Р. М. Фавлер повідомляє, що цього року в Канаді випродуковано коло 9 мільйонів тон паперу й паперової маси, — на п'ять відсотків більше як у 1953 році.

● **Лікарям Олбені** вдалося пересадити цілу печінку з одної собаки на другу. Вони твердять, що це перший такий випадок в історії медицини.

● **Секретар рільництва** Езра Тефт Бенсон заявив на зборах фармерської організації, що в наступному році будуть добрі вигляди на збут сільсько-господарських продуктів, бо зменшаться урядові запаси цих продуктів; і тим способом розв'яжеться проблема цін.

● **Генерал Марк В. Кларк** найменований головою фонду для лікування серця на 1955 рік. Цей фонд в місяці лютому збирає гроші на свої цілі по всій країні.

ВЛАДИКА МСТИСЛАВ ЗНОВУ НА КОНФЕРЕНЦІЇ В БІЛОМУ ДОМІ

РОЗМОВЛЯВ З ПРАВНИМ ДОРАДНИКОМ ПРЕЗИДЕНТА В СПРАВІ НОВОПРИБУЛИХ; ПЕРЕДАВ ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА РІЗДВЯНИЙ ДАРУНОК — ЄВАНГЕЛІЮ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Вашингтон. — У середу 15 грудня ц. р., на запрошення Секретаріяту Президента ЗДА, Владика Архиєпископ Мстислав прибув до Білого Дому в Вашингтоні. Після розмови з правним дорадником президента п. М. Семлі, відбув одногодинну конференцію з секретарем кабінету президента п. М. М. Раббом. Владику супроводили секретар Консисторії прот. Д. Лещишин і правний дорадник Церкви адв. І. Романишин. Конференція була присвячено правному положенню нової української імміґрації в ЗДА. Черговá конференція в цій же справі відбудеться 21 грудня ц. р. Після закінчення конференції, Владика Мстислав передав через п. Рабба президентові різдвяний подарунок Української Православної Церкви в ЗДА — художньо видане велике напрестольне євангеліє українською мовою, прикрашене мистецькою срібно-позолоченою оправою. На чільній сторінці євангелія вміщено напис: „Вельмидостойному Президентові З'єдинених Держав Америки, взірцевому християнинові і великому державному мужеві Двайтові Д. Айзенгаверові, якого Всемогутній Господь покликав на службу людству в найбільш критичний час історії, — даруємо це святе євангеліє з нагоди Різдва Христового 1954 року від імені Єпископату, Духовенства і Вірних Української Православної Церкви в ЗДА, долучуючи найкращі побажання і запевнення про щиру відданість. Мстислав, Архиєпископ Української Православної Церкви в ЗДА. Вашингтон, 15 грудня 1954 року".

Політичні чинники вирішуватимуть про вживання атомової бомби

Вашингтон. — Президент Айзенгавер відмовився на пресовій конференції виявити, коли ЗДА й їхні союзники мали б вживати атомової зброї. Але часописи пригадують, що ця справа вже зумовлена законом і міжнародними зобов'язаннями. І так, згідно з законом, в ЗДА тільки президент може видати наказ Комісії Атомової Енерґії дати дозвіл перевезти атомові бомби до диспозиції департаменту оборони, щоб він міг їх уживати в інтересі національної оборони. В Европі та інших країнах про вжиття атомової зброї рішатимуть не тільки військові, але й цивільні політичні провідники. Головний командант НАТО генерал Алфред М. Ґрунтер не має права вживати атомової зброї, хіба що на випадок оборони. Найважливіше в цій справі те, хто перший відважиться потягнути за „атомовий цинґель". З огляду на важливі наслідки, зв'язані з вжиттям атомової зброї, вирішено, що цю справу мають вирішувати на пропозицію військовиків, — цивільні політики.

КІО домагається підвищення мінімальної платні в Нюйоркському стейті

Ню Йорк, Н. Й. — Голова Конґресу Індустріяльних Робітників у стейті Ню Йорк, Луїс Голлендер, закликає нововибраного губернатора Аверелла Гаррімана, щоб він виконав свої передвиборчі обіцянки і постарався, щоб стейтова Леґіслятура підвищила мінімальну платню за годину праці з 75 центів на 1.25 доляра. Голлендер домагається, щоб губернатор Гарріман здійснив і інші обіцянки, які він дав організованому робітництву під час виборчої кампанії. КІО в стейті Ню Йорк був проти кандидатури Гаррімана і підтримував Ф. Д. Рузвелта, поки Рузвелт не перепав на правиборах. Голлендер заявив, що КІО всіми засобами підтримуватиме Гаррімана, поки він діятиме в дусі тих обіцянок, які дав під час виборчої кампанії. „Ми не зв'язані з жадною партією, — сказав провідник 700,000 робітників, зорганізованих в КІО, — ми дбаємо за те, щоб здійснена була наша програма, і як треба буде, то виступимо й проти нового губернатора Гаррімана".

Конґресмен твердить, що й досі на урядових становищах є комуністи

Вашингтон. — Республіканський конґресмен Кіт Клерді, член Конґресової Комісії для поборювання протиамериканської діяльности, заявив на засіданні цієї комісії, що ще й досі на урядових становищах знаходяться комуністи. Він сказав, що знає людей, які займалися тим, щоб на високі урядові становища висувати комуністів. Це, на думку конґресмена, була „велика світова шайка комуністів", які пролізли до державного департаменту, департаменту праці і до інших департаментів. Конґресмен Клерді перепав при останніх виборах і домагався, щоб нова конґресова комісія й далі вела слідство, щоб потвердити, або спростувати ті припущення й підозріння, які існують у цій справі. Клерді сказав, що і на попередніх засіданнях цієї комісії згадувано про тих осіб, пролазити на відповідальні урядові становища. Демократичний конґресмен Френсіс Е. Волтер, який в новому Конґресі буде головою цієї комісії в Палаті Репрезентантів, заявив, що ця комісія дбайливо перевірить всі інформації, які подав Клерді, бо його оскарження „дуже серйозні". Конґресмен Клерді відмовився назвати осіб, що й досі працюють в уряді, хоч є комуністами. Не хотів він назвати і тих осіб, які допомагали комуністам займати урядові становища. З кіл комісії повідомляють, що відомості про комуністів на урядових становищах подав бувший секретар праці з 1953 року Спенсер Міллер, який зізнавав перед Комісією для досліду протиамериканської діяльности. Міллер заявив, що справа його зізнань — це „державна таємниця".

Санта Клос в Ню Йорку

ПОГОЛОСКИ ПРО ЗВІЛЬНЕННЯ КАРДИНАЛА МІНДСЕНТІ

Кардинал Міндсенті

Відень. — До Відня наспіла вістка від закордонних дипломатичних кол з Будапешту, що комуно-мадярський уряд випустив на волю кардинала Йосифа Міндсенті, що його засуджено на досмертну в'язницю в 1949-му році. Нема покищо офіційного потвердження тієї вістки, але мадярський уряд також не заперечив її. Мадярський посол у Відні відмовився сказати щонебудь в цій справі. — Міндсенті нібито не тільки випущений на волю, але йому привернули також становище римо-католицького примаса на Мадярщині. Повідомлення про звільнення кардинала появилось в мадярському католицькому часописі, — але воно не потверджене ще Ватиканом. Арештування кардинала Міндсенті комуністичною владою на Мадярщині і пізніший показовий процес, на якому зламаний фізично і морально кардинал „признався" до закидуваних йому злочинів „державної зради" і „шпигунства" — викликали були у світі величезне порушення і обурення. Це була хвиля гострих антирелігійних переслідувань, головно ж переслідувань Католицької Церкви в комуністичних державах, коли — після винищення тієї Церкви на Західній Україні й вивезення всіх її владик, поведено репресії проти тієї Церкви у Чехії, на Словаччині, Мадярщині й у Юґославії; в цій останній арештовано кардинала Степінача, що його потім випущено на волю, але конфіновано в його рідному селі на Хорватії.

Аденауер розпочав битву за Паризький договір

Бонн. — У німецькому парляменті — Бундестаґу — розпочалися палкі дебати над Паризьким договором, який стверджує право Західньої Німеччини на відбудову її армії до висоти 12 дивізій і включає суверенну Західню Німеччину до Північно-Атлантійського Пакту. Ці дебати мають закінчитись ратифікуванням цього договору, або відкиненням його. Велику промову в обороні Паризьких протоколів виголосив канцлер Аденауер, спростовуючи головні арґументи німецьких соціялістів і Москви проти озброювання Німеччини. Аденауер заявив, що німецький мілітаризм „помер" і найліпшим доказом цього є власне Паризький договір. Він вірить, що Совєти так чи інакше вестимуть переговори з Заходом у справі об'єднання Німеччини, бо будуть примушені рахуватися з озброєнням Західньої Німеччини ,як фактом доконаним, і з єдністю Заходу. Зате Аденауер признав, що дійсно між Західньою Німеччиною і Францією існує різниця інтерпретації доконаного порозуміння у справі Зарщини. Він закликав послів ратифікувати всі протоколи в тому вигляді, в якому вони є, прирікаючи, що подбає за з'ясування договору про Зарщину на лінії бажань німців, а коли це не вдасться, то звернеться до Англії і ЗДА з просьбою бути в цій справі посередниками. Лідер соціялістів Олленгауер гостро виступив проти озброювання Західньої Німеччини і закидав Аденауерові, що він відсунув справу об'єднання Німеччини на задній плян у користь прийняття її до НАТО. Він перестерігав, що треба брати поважно погрозу Москви, яка заявляє, що після ратифікування цього пакту, об'єднання Німеччини буде неможливе. Олленгауер зголосив формальний внесок, що він відкличе свою інтерпеляцію у справі договору про Зарщину, якщо Аденауер відложить дебату в справі ратифікації. Парлямент відкинув цей внесок, і дебати продовжуються.

Японія приготовляється відновити зв'язки з СССР і Китаєм

Токіо. — Москва і Пейпінґ не вгавають у свому пропаґандивному наступові на Японію, щоб вона порвала тісні зв'язки з Заходом і нав'язала дипломатичні й торговельні взаємини з „миролюбними" комуністичними країнами. Взаміну за приязнь Заходу комуністи обіцюють Японії широкі торговельні зв'язки, новий договір у справі риболовлі і т. д. Водночас Москва спростовує, що її союз з Китаєм з 1950 року не був звернений проти Японії .Таке звернення на адресу Японії було передане японською мовою з московської радіовисильні. Коли ж в японському парляменті спитали міністра закордонних справ Шіґемітсу, чи уряд Гатоями думає повести угодівську політику супроти Москви й Пейпінґу, то він відповів обережно, що уряд студіює „практичні методи" для покращання взаємин, але відновлення дипломатичних стосунків на найближчий час не передбачається.

В Еспанії хочуть удержавити пресу

Мадрид. — Еспанський міністер інформації виготовив проєкт нового пресового закону, згідно з яким вся приватна преса підпала б не лише під контролю, а й під адміністрацію державною владою, і стала б фактично державною власністю. У цьому законопроєкті сказано, що власник газети має запропонувати урядові трьох кандидатів на головного редактора. Коли ж уряд одного з них затвердить, то цей головний редактор має відповідати не перед видавцем, а перед урядом, і видавець не може його змінити без згоди міністра інформації. Кожне число газети перед видрукуванням має бути подане до цензури. Приватні власники часописів в Еспанії розпочали акцію за те, щоб відкласти і передискутувати цей законопроєкт, про який вони дізналися із звідомлень з засідання ради міністрів. В Еспанії є тепер 110 щоденників, з того 38 урядової організації Фаланґи, а решта — приватних власників. Преса Фаланґи не підлягає приписам нового закону.

● **В індійському** парляменті дебатують над законопроєктом про одруження і розвід. Це — перша спроба в гіндуському світі змінити існуючі протягом двох тисяч років традиції в цій ділянці життя по лінії західньо - европейського і американського законодавства.

МОСКВА ПОГРОЖУЄ ФРАНЦІЇ УНЕВАЖНЕННЯМ ДОГОВОРУ З 1944 Р.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ВСЕ ОДНО ПРИСТУПИТЬ ДО РАТИФІКУВАННЯ ПАРИЗЬКОГО ДОГОВОРУ ПРО ОЗБРОЄННЯ ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ У НАЙБЛИЖЧИЙ ПОНЕДІЛОК

Париж. — „Коли Паризький договір буде ратифікований, то совєтському урядові не залишиться нішо інше, як тільки передати Президії Верховного Совєту СССР пропозицію анулювати договір про союз і взаємну допомогу між СССР і Французькою Республікою" — кажеться в останньому реченні довгої совєтської ноти, що її Молотов передав французькому амбасадорові в Москві в четвер 16-го грудня ц. р. У тій ноті кажеться, що Паризький договір про озброєння Західньої Німеччини суперечить з зобов'язаннями, що їх Франція прийняла на себе в договорі з Совєтами з 10 грудня 1944 р. Совєтська нота наводить текст тих постанов згаданого совєтсько-французького договору з часу останньої війни, де говориться про одностайний фронт обох держав проти німецького мілітаризму й проти можливостей його воскресення з новою небезпекою для миру. Совєтська нота твердить, що власне Паризький договір допомагає безпосередньо відновити німецький мілітаризм, при чому повторює давні совєтські твердження, що нову західньо-німецьку армію організуватимуть гітлерівські генерали. Москва закидає теперішньому французькому урядові ворожу у відношенні до Совєтів політику, підкреслюючи головно поспіх, з яким французький уряд хоче ратифікувати Паризькі протоколи. Це вже четверта з черги совєтська нота, що її висилає Москва, починаючи від ноти з 23 жовтня ц. р., — якою вона намагається сторпедувати згоду Заходу щодо включення Західньої Німеччини в західній оборонний бльок.

Ця остання совєтська нота не зробила враження на французький уряд і французький парлямент, які були згори приготовані на те, що Москва грозьбами і просьбами буде старатися розбити єдність Заходу. Військова комісія французького парляменту відкинула 21 голосом проти 11 внесок на відложення нових переговорів з СССР. У французькому парляменті розпічнеться в найближчий понеділок ратифікаційну дебату.

НАРАДИ „ВЕЛИКОЇ ТРІЙКИ" ВЕДУТЬСЯ У ПОВНІЙ ЗГОДІ

Париж. — Міністри закордонних справ ЗДА, Англії і Франції заманіфестували зно[...] раджуючись в Парижі над проблемами скріплення безпеки Заходу. Ще поки видано комунікат, що його сподіваються на суботу 18-го чи неділю 19-го грудня, стало відомо, що ці три держави погодились на принцип, що всі новітні роди зброї є необхідні для успішної оборони Европи. Рада НАТО сформулює своє становище специяльно щодо того, хто рішатиме про вжиття атомової зброї на випадок вибуху оборонної війни в Европі. Державний секретар Доллес прихилився до думки, що останнє рішення в цій справі повинно належати цивільним керівникам держав. Водночас однаково державний секретар Доллес від імені президента Айзенгавер, як також англійські й американські війська стоятимуть в Европі так довго, поки вимагатиме ситуація, а окреслення її залежатиме від спільної наради держав Атлянтійського бльоку. ЗДА й Англія погоджуються теж ґарантувати французько-німецьку угоду щодо Зарщини. Правда, ця остання справа затьмарює політичний овид, бо в Західній Німеччині є гострий спротив ратифукавати договір про Зарщину в його теперішній формі й без додаткових пояснень від Франції. Мендес-Франс твердить, що той договір такий ясний, що не вимагає ніякого американсько - англійського посередництва, як це запропонував Аденауер. Підтримка збоку Англії і ЗДА допоможе Мендес - Франсові перевести ратифікацію у французькому парляменті.

Арабські держави наближаються до Заходу

Каїро. — В Каїро відбулася конференція держав Арабської Ліґи, на якій обговорювано координацію збройних сил. Міністер закордонних справ Іраку заявив, що Ірак готовий признати Англії право у новому політично-військовому договорі впровадити до цієї країни свої збройні сили на випадок, коли б сусідній Іран був заатакований. Лондонська преса коментує цю заяву, як доказ, що арабські краї, під впливом договору про Суез і англо-американської політики оборонних бльоків на Сході, наблизились до Заходу і ставляться прихильніше до таких бльоків, опертих об Захід. Ірак давно ставився прихильно до турецько - пакістанського пакту і вдержує тісний союз із Іраном, який в свою чергу має тепер найкращі взаємини з З'єдиненими Державами і Англією.

В СВІТІ

● **Папа Пій XII** перейшов нове рентґеновським промінням обслідування. В офіційному повідомленні стверджується, що він має запалення кишок і малу пропуклину між легенями й шлунком. Комунікат не виключає операції, але зазначає, що операція зараз не є конечною. Професор Ріккардо Лізі запевняє, що Папа виздоровіє, якщо буде точно притримуватись лікарських вказівок.

● **Суходільна армія** европейських членів НАТО, підпорядкована спільному найвищому командуванню, матиме в наступному році тільки 48 дивізій, однак преса, покликуючись на звідомлення лорда Ізмея і генерала Ґійома, не подає сили цих дивізій. Якщо рахувати, що 12 західньо-німецьких дивізій мають дати пів мільйона вояків, то 48 атлантійських дивізій становитимуть двомільйонову армію.

● **У біблійному Назареті,** в Палестині, комуністи пробували зорганізувати генеральний страйк на знак протесту проти земляних робіт, що їх розпочав уряд Ізраїлю для отворення нового резервуару води. Для охорони робітників закликано військо, яке стріляло для постраху в повітря.

● **Грецький уряд** офіційно перепросив З'єдинені Держави за протиамериканську демонстрацію, що відбулась на вулицях Атен з образливими для Америки транспарентами. Ці перепросини проголошено в грецькому радіо. З другого боку, прем'єр Папаґос заявив, що союзники Греції, зараховуючи до них і З'єдинені Держави — „зрадили її. Як про це вже повідомлялось, ЗДА відмовили Греції підтримки в її конфлікті з Англією за Кипр.

● **В одному** з лондонських доків під час ремонту зірвався підводний човен. Три робітники згинули. Течія занесла човен під протилежний берег ріки Мідвей, де він загруз у намулі. Ждуть високої води, яка допоможе зняти човен з мілини. Якби катастрофа скоїлась на 5 хвилин раніше, то вона коштувала б життя сотні робітників, що працювали всередині човна.

● **Черчил** дістане в подарунок ще один свій портрет, цим разом від парляментарних журналістів. Автором цього найновішого акварельного портрета є Ардіццоне.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КАЛАМУТНА ВОДА

До багатьох інших не дуже то етичних засобів модерної політики належить і прислівне „каламучення води", щоб у ній було легше зловити одну чи другу політичну рибу. Очевидно, що не треба каламутити води тоді, коли справа ясна і безсумнівна, а ціль благородна.

Усі ми звикли до постійного каламучення води большевицькими політиками. У чистій воді вони ніколи нічого не зловили б. Про це світ знає і відповідно поступає. Але час від часу знаходяться і у вільному світі то один то другий політик і, головно, журналіст, який свідомо або й несвідомо накаламутить стільки політичної води, що в ній опісля довго бовтаються всі явні й приховані вороги чистої і справедливої справи. Прикладом цього може бути кореспонденція Алборна Росса з Мюнхену до „Ню Йорк Таймсу", надрукована в цьому поважному щоденнику з 16-го грудня. Заголовок статті: „Фашисти відкладають свої пляни в Німеччині". Зміст цієї кореспонденції коротко такий:

У Західній Німеччині перебувають більші або менші групи різних „східньо-европейських фашистів", як от „елементи колишніх членів російської армії ген. Власова", члени мадярської „Стріли і Хреста", румунської „Залізної Гвардії" та словацького „маріонеткового уряду о. Тіса", а далі судетські німці і зрештою до них причеплено „українського терориста Степана Бандеру". Мр. Росс зазначає, що американська окупаційна влада в Німеччині початково хотіла була Степана Бандеру заарештувати як „воєнного злочинця", але „не могла знайти" і він є тепер „виїмково активний", бо... дав інтерв'ю Північно-Німецькому Радіо, видає тижневу газету і „його організація має направду імпонуючу, модерну головну квартиру". Усіх їх називає п. Росс коротко „східняками" з „утрачених німецьких територій та з-поміж коляборантів" з Гітлером, зв'язує їх з сенатором МекКарті та „правою групою сенаторів" і твердить, що це вони докладали всіх зусиль, щоб добитись створення національних чужинецьких леґіонів в рямках західньо-німецької армії. Тепер, після розходжень між сенатором МекКарті і президентом Айзенгавером, їхні пляни — твердить п. Росс — відложені. На закінчення він закидає цим групам їхнє неґативне відношення до „демократичних втікачів зі Сходу" та до зв'язаних з ними американських організацій і [illegible]".

Це — короткий зміст кореспонденції п. Росса в „Ню Йорк Таймсі", надрукованої напередодні конференції Ради НАТО в Парижі. Стаття має всі познаки тої „каламутної води", яку бовтається на всі лади та з різних боків від закінчення другої світової війни, зокрема у відношенні до українців. Мр. Росс твердить, що п. Бандеру „хотіла заарештувати" американська окупаційна влада, але не могла його знайти. А чи він знає, що якби американська окупаційна влада дещо поспішилась, то могла б „знайти" цього „воєнного злочинця" в гітлерівському концентраційному таборі? І чи знає він, що приналежні до його організації „гітлерівські коляборанти" гинули від гітлерівських куль і шибениць не менше, як від большевицьких, поборюючи всіми своїми силами цих двох окупантів своєї Батьківщини? До речі, група п. Бандери досі не тільки не проявляла жадної ініціятиви в творенні чужинецького леґіону при допомозі американців, але навпаки, видвигала проти цієї акції поважні застереження, ставлячи, як передумову створення такого леґіону, чітке з'ясування американського політичного становища щодо національної проблеми на европейському Сході.

Проте, за цю чергову каламутну воду можна мати претенсії не так до американського кореспондента і газети, яка його кореспонденцію надрукувала, як радше до самих українців, включно із заторкненою в кореспонденції групою, які самі великою мірою до такого скаламучування води спричиняються своєю неперебірливою та безглуздою партійною боротьбою. Якщо б будь-який американський кореспондент завдав собі труду і переглянув усю ту полемічну українську публіцистику, яка вже появилася і яка недавно знову віджила на сторінках поодиноких українських газет, той міг би прийти до ще гірших висновків. Скаламутили ту воду самі українці так, що ще довго зможуть бовтатися в ній не тільки їхні справжні вороги, але й не один їх приятель зможе в ній захлинутись.

Акцію поширювання правди про Україну треба було почати від прочищення партійної води між самими українцями. Як довго це не станеться, так довго не можна мати претенсій і до таких кривдливих для українців історій, як обговорювана кореспонденція в „Ню Йорк Таймсі".

ІМПЕРІЯЛІЗМ ЗА СЕРПАНКОМ „ВНУТРІШНЬОЇ СПРАВИ"

Коротка хронікарська новинка повідомляла на сторінках „Свободи", що З'єдинені Держави, опинившись у дуже незручній ситуації на терені Об'єднаних Націй, коли Греція виточила процес Англії за Кипр, вирішили остаточно підтримати Англію, а не Грецію, дармащо домагання греків признати населенню цього острова право самовизначення через плебісцит, цілком відповідає принциповому становищу З'єдинених Держав, що кожний нарід має право на самовизначення. Але це не перший і напевне не останній випадок, коли теорія свариться з практикою і свободолюбний принцип поступається перед іншим, безумовно також важливим арґументом — державної рації.

Формально на терені Об'єднаних Націй справа виглядає так, що, з одного боку, знаходяться спонзори-держави, які заступаються за право на самостійність колоніяльних країн, чи бодай за право на висловлення своєї волі через плебісцит, з другого ж боку знаходяться держави, які заявляють, що ця справа — „внутрішня справа" держави, і тому ніхто не має права до неї втручатись. Ці колоніяльні держави покликаються на 2-гу статтю 7-го параграфу чартеру Об'єднаних Націй, що забороняє членам ОН вмішуватись у внутрішні справи будь-котрої країни. Англія заявляє, що Кипр є її внутрішньою справою, бо в договорі в Льозанні з 1923 року Греція погодилась на англійську суверенність над Кипром. Алеж самих греків з Кипру ніхто тоді не питався, яка їх воля, а вони, будучи у велетенській більшості на цьому острові, домагаються права самовизначення, і то під доглядом Об'єднаних Націй. Весь арабський і мусульманський світ домагається самостійности для Марокко. Франція заявляє, що Марокко — це її внутрішня справа, бо воно становить нероздільну частину Французької Унії і, крім того, Марокко не дозріло до того, щоб бути самостійною [illegible] необхідних економічних передумовин. Індонезія домагається прилучення до неї західньої частини Західньої Ґвінеї, покликаючись на приречення самої Голляндії, дане в момент проголошення самостійности т. зв. Голляндської Індії (Індонезії). Але Голляндія на це не погоджується. Індія виступає в обороні кольорових автохтонів і давніх імігрантів у Південно-Африканському Союзі проти дискримінаційної політики націоналістичного уряду, покликаючись на заборону расової політики, зазначену в чартері Об'єднаних Націй. Південно-Африканський Союз з обуренням відкидає індійську інтервенцію, покликаючись на своє суверенне право законодавства, як на свою внутрішню справу.

Проблема ускладнена тому, що кожна колоніяльна держава — Англія, Франція, Голляндія, — має за собою не тільки власні поважні арґументи, але й сильних союзників, які піддержують її, як, напр., у випадку Кипру — Туреччину, з уваги на 100 тисяч турків на Кипрі. Найповажнішим арґументом в усіх цих справах є небезпека зростання комунізму в країні, коли б вона стала самостійною (як це сталося в Індонезії) і перетворення її на палкого совєтського союзника (як це діється тепер у випадках Індії, Бурми, Індонезії). Весь світ знає, що комуністична Москва підтримує не тільки словами, але й грішми та зброєю націоналістичні рухи в усіх колоніяльних і напівколоніяльних країнах. На Кипрі комуністи стали найгарячішими „прихильниками" Греко-Православної Церкви, яка стоїть у проводі місцевих грецьких патріотів, так само, як в мусульманських країнах комуністи є „вірними союзниками" релігійних фанатиків магометан. Очевидно, всім уже відомо, що це діється з наказу одного центру в Москві, і не в ім'я визвольної справи даних народів.

І тому, з одного боку, „внутрішня справа" — це гасло, за яким криється імперіялізм колоніяльних великодержав, а з другого боку неможливо дивитися виключно на принцип самовизначення із переочуванням в кожному окремому випадку практичних наслідків для міжнародних відносин. В якій ситуації, наприклад, опинилися б американські морські й летунські бази на північно-західньому побережжі Африки, коли б вони раптом втратили охорону від французьких збройних сил, а стали залежні від того, котра течія візьме гору серед автохтонів, аж надто ще податливих на комуністичну демагогію?! Подібна історія з Кипром. Очевидно, що коли на пів мільйона мешканців цього острова 400,000 становлять греки, то вони мають моральне право домагатися злуки з грецьким материком. Але безумовно командування американської середземноморської фльоти воліє мати діло з англійським губернатором Кипру, найбільшої бази збройних сил НАТО на Близькому Сході, ніж із змінливим режимом автономної грецької провінції Кипру. Ось так теперішня міжнародна ситуація і мариво комунізму діють на користь колоніялізмові і на шкоду визвольним рухам. Діється це ще тому, що той самий Совєтський Союз із своїм центральним московсько-большевицьким урядом, розбиваючись в обороні нібиуярмлених народів деінде, сам уважає за „внутрішню" свою справу усе те, що стосується уярмлених народів того самого СССР.

НТС-ІВСЬКА ПРОПАҐАНДА

(Допис із Лондону)

6 грудня ц. р. організація Британський Рух за Вільну Росію (British Free Russia Movement) улаштувала сходини в Лондоні під назвою: „Життя в Совєтській Армії, описане бувшими офіцерами, що недавно прибули з Росії". Ці сходини відбулися в одній із найліпших заль Лондону — Кекстон Голл, під головуванням бриґадира Р. С. Фаєрбрейса, колишнього військового аташе в Москві.

Одержавши повідомлення про ці сходини, рішив я подивитися на утікачів із совєтської армії. В залі було повно людей. Чути різні мови, видніють обличчя представників різних націй, — словом цілий „Вавилон". Коло столу президента бачу обличчя, які не нагадують англійського типу. Між ними молодий чоловік з чорною бородою і блискучими білими зубами, присадкуватий, з широким тулубом: це перекладач з російської мови на англійську, п. Утєхін, що має посаду в одному з британських університетів. Називають імена нових втікачів з-поза залізної завіси: офіцер Міністерства Державної Безпеки, Тухлін, Вахнюк, Степняк, Новоушицький.

Перший говорить правильною російською мовою, другий і третій розмовляють по-англійськи, рядовий вояк Новоушицький говорить з трудом російською мовою, — в його словах чути українське походження. Кожний із них заявляє, що його переконала до втечі на Захід пропаґанда НТС. Народно-Трудовий Союз — це російська організація, створена ще перед другою світовою війною російськими еміґрантами в Югославії на основі італійського фашизму. Під час війни ця організація була на службі Німеччини, по війні перемалювалася на „демократичну", але не позбулася давнього „вождизму".

Між членами НТС є чимало здібних людей. Однак НТС веде небезпечну гру — ширить пропаґанду, ніби має „могутні організації" в СССР, а один із членів НТС обіцяв року 1950 в американській пресі, що зробить „революцію в СССР" за порівняно малу суму — 200 мільйонів долярів... Спроби НТСівців „інфільтрувати" своїх аґентів в органи МГБ в СССР виявилися небезпечними для них самих: бо Москва „інфільтрувала" до організації НТС своїх аґентів, як, напр., відомий Міллер - Хорунжий, який фактично довший час керував „революційною діяльністю" НТС в СССР... Після цього НТС був трохи притих. Виступ НТСівців у Лондоні — це спроба показати громадянству, що, мовляв, „нічого не сталося" і НТС продовжує свою „революційну роботу".

Якщо оцінювати засяг цієї роботи свідченнями самих бувших вояків совєтської армії в Кекстон Голлі 6 грудня, то діяльність НТСівців обмежується совєтською зоною Німеччини, куди через Берлін можна доступити і так чи інакше доручити совєтським солдатам проклямації.

З оповідань Тухліна видно, що він був раніше офіцером совєтської армії, а в 1946 році був приділений до МГБ. Він пройшов школу шпіонажу, був членом комуністичної партії і переконався, що совєтський уряд веде безоглядну пропаґанду проти Америки та Англії і хоче представити ці держави як найтяжчих ворогів Совєтського Союзу. Тухлінові ця пропаґанда не сподобалась. Бувши посланий на службу в Східню Німеччину, він рішив тікати на Захід.

Коли присутні на сходинах питали бувших совєтських вояків, чи є рух спротиву в СССР, то один із них (Степняк) назвав ситуацію в СССР революційною, бо всі — невдоволені режимом. Тухлін, однак, зробив основну поправку. Він сказав, що наприкінці війни і по війні в деяких частинах СССР відбулися масові виселення місцевої людности на Сибір або й повне знищення народів, що ставили спротив комуністичній диктатурі. Він сам признався, що був посиланий в 1946 році на Волинь, де відбулася жорстока розправа над українською людністю Рівенського повіту, мовляв, тому, що наші українці „не хотіли приєднуватися до СССР"... Згадав теж кримських татар і малі народи Північного Кавказу, які були вивезені або знищені большевицькою владою. Розповідав цей бувший комуніст і про каральну експедицію на Литві: „Там, де люди вирізані, який же може бути спротив?" — сказав Тухлін.

Дальші інформації цих утікачів не принесли нічого нового: різниця між оплатою і харчуванням рядових вояків і старшин совєтської армії, тяжке положення вояків і їх родин, тюремний режим в частинах совєтської армії в Східній Німеччині, самогубства між совєтськими вояками або намірене пошкодження власного здоров'я отрутами, щоб викликати кедуги і операції.

Утікачі стверджують, що після повстання німецького робітництва 17 червня 1953 року, в совєтській зоні Німеччини режим змінився, навіть совєтським воякам дозволено „культурний зв'язок" з німецьким населенням.

В заявах утікачів із совєтської армії неприємно вражала старанна підготова їх збоку діячів НТС, які їх взяли під свою „опіку". Ці втікачі були попередньо вишколені НТСівцями, щоб говорили приємні речі про ролю НТС, а для того двох із них навчили навіть дещо англійської мови...

Старанно обминали в своїх свідченнях справи національні: для НТС є „неділимий СССР" як і для компартії Совєтського Союзу. Російські старі „білі" еміґранти могли бути задоволені: англійцям представлено СССР як моноліт, де люди не відчувають національного поневолення: адже ж три із чотирьох утікачів були родом українці...

П. А.

З наших буднів

СВ. МИКОЛАЙ У БУНКРІ

Недавно довелось мені прочитувати в рукописах спомини членів Т-ва бувших Вояків УПА, що й вийдуть, незабаром, окремою книжкою. І ось, напередодні Празника св. Миколая, особливо яскраво пригадується мені історійка, що її хочу тут коротко, „своїми словами" переповісти...

Викопали собі хлопці зимовий бункер. Копали його через цілу осінь, з усякими пригодами та перешкодами, бо навкруги, по засянських селах, бушували польські і совєтські емведисти, перетрясали ліси, робили засідки. Ну, але під зиму бункер був готовий, з усіми, як то кажуть, вигодами: з вітальнею, спальнею, спіжарнею, „убиральнею", навіть криничку хлопці собі викопали, все, як годиться до підземного життя.

Змаґазинували теж запас харчів: картоплю, муку, крупи, сало, а мішок яблук берегли, як велику „мицію", — одиноку медицину на нестравність повстанських шлунків, що мусіли тепер забути про вітаміни „Ц", „Д" і так далі за азбукою. Харчі „організували" воєнним порядком у поляків, бо своїх, добрих людей, які їм помагали, вже не було.

Та одної гарної днини хлопці зорієнтувалися, що вони в бункрі не самі, що мають комірника... Стіни землянки були обшальовані дошками і за тими дошками звив собі партизанське гніздо — щур.

— Маєш, бабо, книш! — сказав командир. — Не досить, що в нас самих тоненько з віктуалами, то тут тобі ще помігник занадився... Та ж він до Різдва перетеребить нам цілий шпихлір!

Пішли хлопці в наступ на щура: полювали на нього, мов на дика, засідалися, поставили заліза, — та все дарма, щур був не з тих простих, а партизантської породи, вмів вимикатися із засідок, а лізти в сильця — не мав найменшої охоти.

В бункрі почувався, як у себе вдома, реґулярно відвідував спіжарню і на сміх та на глум господарям кожного ранку, весело форкаючи, купався у їх криниці.

Так і погодилися хлопці на „коеґзистенцію" з грабіжником, бо й не мали, зрештою, іншої ради.

Аж одного разу подивився командир у календар та й каже:

— Друзі, чи ви знаєте, що сьогодні припадає празник святого Миколая?...

— Та що з того? — зітхнув котрийсь з повстанців. — Святий угодник напевно забув про нас, земляних кротів, та й не принесе нам жадного гостинця.

В тій же хвилині в спіжарні затріщали заліза і погулось пронизливе скавчання!

— Щур спіймався! — гукнули хлопці в один голос.

— Так, друзі, — промовив командир. — Бачите, як ми тяжко прогнівили Бога?.. Ми казали, що святий отець Миколай забув про нас і нічим нас сьогодні не обдарує... А він не забув, і приніс нам такий прекрасний презент!

І тоді хлопці в бункрі не дуже голосно, але на радощах заспівали:

„О, хто, хто, Миколая любить..."

Ікер.

ПОЛУМ'Я НАД ЧОРНОЮ АФРИКОЮ

Коли весною 1952 року почали від скритовбивчих рук падати білі в Кенії, то місцева влада вирішила, що виступи тубільчих розбишак легко вдасться припинити поліційними заходами. Та минали місяці, і виявилося, що й допомога війська не вирішує цієї затяжної війни в серці Африки.

Події в Кенії не обмежуються цією країною. Південна Африка отримує з Кенії наснагу для своєї боротьби. Негри в усьому світі слідкують за подіями в Африці, і відгук на них навіть в Америці досить великий.

Чорна Африка вже пробудилась. І чергова поразка Заходу полягає в тому, що це пробудження у великій мірі є справою Москви. Недавній голосний африканський національний конґрес, що відбувся в Йоганесбурґу, виразно виявив червоні впливи, що просякли в гущу тубільчого населення Африки. На плякатах, поруч з домаганнями рівної платні з білими, були гасла, що разючо перегукувались з гаслами на плякатах жовтневої революції. Чорні демонстранти несли написи: „300 років гніту білих". Схвильовані обличчя демонстрантів, що їх схопили фотоапарати репортерів, виявляють, як глибоко сприймаються гасла про гніт білих.

Африка — це лише три мільйони білих й двісті мільйонів африканців. З цих 200 мільйонів величезна більшість ще й досі живуть у найпримітивніших побутових обставинах. Їм губити, дійсно, немає чого. Досить того, що й тепер ще є в Африці племена, які не знають вживання драбини. Зводячи свої жалюгідні будівлі, люди цих племен використовують розгалуження зрубаного дерева, щоб стати вище й виплітати стіни будівлі.

Вони ще й досі — в добу атомової бомби й радара — вживають луків і списів. Чари й забобони — усе, що відійшло в непам'ять для більшости людства, живе там сьогодні. Відіпхнутість від поступу будить ненависть до чужого світу білих. Вийняток — „добра" піклувальниця Росія, яка охоче бере чорних юнаків у свої школи й повертає їх наснажених знанням і запалом боротьби проти інших, недобрих білих.

Як стверджують кореспонденти з Африки, частим питанням, що їх можна почути з уст чорних, є: „Хто міцніший — Росія чи Америка?" Для чорних — Росія міцніша. Бо ж британська комуністична партія, з приводу згаданої недавньої маніфестації, переслала „палкий братній привіт народам африканського континенту". А комуністична Чехія запросила до себе, як почесних гостей — секретаря комуністичної партії й інших діячів комуністичного руху в Ніґерії.

Кенія до 1952 року була короною британських володінь в Африці. Сорок тисяч колоністів багатіли серед п'ятьох з половиною мільйонів африканців, дев'ятдесяти тисяч індусів та двадцяти чотирьох тисяч арабів. І раптом все змінилося. Чорні почали похід проти всього, що принесли білі, в тому числі й проти християнства та місійних шкіл. Чорні складають присягу з дотриманням прадавньої обрядовости. Хто з суплемінників не хоче приєднуватись до змови, знаходить голову кота, прибиту до його дверей. По такому попередженні звичайно приходить смерть на неслухняного.

Тож і добровільно, і під примусом, тубільці пристають до змови. Обчислено, що коло 90 відсотків Кікуюю (найвпливовішого в Кенії племени) зложило присягу. Це ж приблизно і в племенах Ембу та Меру. В активній боротьбі проти британців бере участь понад 10,000 осіб. Британці, крім численних африканських відділів, змобілізували проти змовників 7,500 війська й колоніяльної міліції. Вони мають модерну зброю, а їхні вороги часто лише луки й саморобні рушниці з роверових рур. Тому втрати серед чорних величезні. Понад 6,000 вбитих, коло 50,000 — в концентраційних таборах. Захоплених убивників вішають тузінями. Але це все не відстрашує змовників, і вони перенесли свою боротьбу в непрохідні для білих ліси, звідки роблять несподівані випади на британських колоністів та на „зрадників". Досі своїх „зрадників" вони забили коло 2,000.

У столиці, в контейл-барах, чоловіки не розстаються з рушницями, а жінки — з пістолями. Коли стемніє, у містах невеличкий рух помітний лише біля нічних барів і готелів. Озброєні скорострілами, стежі на військових автах патрулюють усю ніч по невеличких містах-фортецях, в яких щораз більше ізолюються горді донедавна володарі величезних маєтків. Британці ще недавно називали Кенію „щасливою долиною" Британської імперії. Вони витиснули чорних з родючих земель і самі оселилися там, отримавши маєтки до 100,000 акрів.

(Закінчення на 3-ій стор.)

Михайло Бабій

УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ У ВІДНІ

(2)

III.

З тим чехом я часто зустрічався ще у промисловій школі, одначе ні він, ні я не мали охоти вступати у приятельські розмови.

Воєнні події і час робили своє, і з Віднем ми попрощались.

Доля сприяла тому, що ми знову зустрілися під кінець другої світової війни вже статечними людьми із сивими скронями не у Відні, а в самій Чехії.

В одному чеському місті, їдучи попри вітрину гарно устаткованого верстату, я запримітив вивіску з іменем того чеха і зайшов досередини. Мене привітав господар, як звичайного клієнта. Коли я робив йому замовлення, він упізнав мене.

— Як, що, звідки ти тут узявся? — спитав мене старий приятель. — Чи правда, що москалі такі жорстокі, що від них мусять утікати стільки тисяч людей? Проч пак утікате, ведь руси йсов наші братші!

— Поживете з тими братами трохи, тоді й побачите, — сказав я спокійно, попрощався й вийшов.

Не багато минуло часу й чехи пізнали „братруф-слованув". Через заміновані кордони втікали чехи поодинці й гуртами, залишаючи все за собою — доми з інвентарем, землі й верстати праці...

Між тими чехами, які повтікали на Захід, зустрів я знайому родину, яка називала колись Українських Січових Стрільців „гловпімі гусамі". Пізнавши москалів на своїй рідній землі, вони вигукували й проклинали:

— Русове йсов то сакраментскі потвори! Ведь оні то убілі сина нашего первніго Президента Масарека, а вигоділі го пшез окно, а пустілі версіє, же то он сам себе убіл. Ведь йсов то розбойнікі а злодєє, ктері вшихно одбірайов у чехов і делайов з чехов московских отроков...

Тепер мої знайомі чехи уже самі згадували Українських Січових Стрільців як „гердінов", які по-геройчному билися з москалями, щоб прогнати їх з України. Вони осуджували вже й своїх чехів, які піддались пропаґанді і пішли на московську службу. Гостро осуджували й ідеологію Швейка, що нею були заражені сливе всі чехи.

Згодом чехи та інші поневолені Москвою народи довідалися, що руси й москалі — це два різні поняття. Москалі украли назву Української землі, що її підступом завоювали, зламавши Переяславську угоду про так званий воєнно-оборонний союз між Україною і Московією, як двома самостійними й незалежними державами.

Чехи говорили, що те, що москалі зробили з українцями після Переяславського договору, укладеного 300 років тому, зробили вони й з багатьма іншими народами, зокрема з чехами. Вони вже не називали москалів „русами", совєтами чи комуністами, а тільки „вовчими ордами" й „вовками".

Згадуючи далі Українських Січових Стрільців, мої знайомі чехи казали, що їх ідея цементує віру в спільну збройну боротьбу проти московського варварства й хижацтва. Цій саме ідеї визволення народів з-під московського поневолення належить найвище признання. Лише ідеєю боротьби можна вибити з рук зброю ворогові всього цивілізованого людства, — підступаючому московському імперіялізмові, що приймає різні маскувальні форми, як московське православіє, панславізм, пролетарська диктатура, комунізм і шантажує народи пустими обіцянками національної суверенности, соціяльних благ і рівности людей, народів та держав...

Мої співбесідники розпитували про Січових Стрільців, які осталися ще в живих, по двох світових війнах.

— В живих, — кажу, — осталось дуже мало. Як знаєте вже, Український Леґіон з одного полку розрісся був у цілі армії, і те саме ще повториться, бо український нарід з права на збройну боротьбу за своє визволення не зрезиґнує. Одначе, під теперішню пору, мусіли б змінити погляди на українську визвольну боротьбу всі вільні народи світі.

— Я, — сказав мій знайомий чех, — думаю і бачу, що українська проблема є одною з найактуальніших проблем у всьому світі. Проблема організації таких леґіонів, як були Українські Січові Стрільці, може бути видвигнена серед кожної поневоленої нації, сини якої розкидані по світі. Така проблема, яка колись започаткувалася у Відні, може постати й у Вашинґтоні. До речі, у З'єдинених Державах Америки, є величезні національні групи, країни яких підпали під московську окупацію. Всі ці групи народів створили б такий леґіон, що не посоромив би імени ідейного фельдмаршала. Він спричинився б до остаточного розгрому хижацького московського імперіялізму і визволення всіх народів з-під здичавілої експлюатації й невільництва.

— Тоді постав би, — закінчив я розмову з чехом, — дійсний мир і безпека для вільного розвитку кожної нації у своїй незалежній державі.

— Тоді, справді, — додав чех, — найкраще й напевно здійснилися б високі й благородні мрії Українських Січових Стрільців.

До цієї думки дійшла й підкомісія американського Конґресу, що досліджує московську аґресію над усіма поневоленими Москвою народами.

Кінець

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ПОЛУМ'Я НАД ЧОРНОЮ АФРИКОЮ

(Закінчення зі стор. 2)

Ватажки племени Кікую оголосили, що білі насильно відібрали землю від предків цього племени, і її треба повернути правним власникам. Заяви британців, що це лише їхній талант оживив цю землю, чорних не переконують. Тубільці, зрештою, не бажають талантів, що оживляють колись їхні землі. Вони йдуть у протесті проти володіння білих так далеко, що заперечують всю цивілізацію білих. Задивлені в минуле, вони, всупереч власним інтересам, плекають відживаючий побут. Агітація ватажків пробудила фанатизм, що діє затруєними списами і не вважає на величезні власні втрати, аби забити білого. Шофер, що везе білого, кухар, що варить йому страву, робітник, що працює на його фармі — всі вони, можливо, вже зложили присягу забити хоч одного білого...

Наказ „забити британця" прийшов із Москви. Кеньята, провідник повстання (тепер ув'язнений), відбув дворічний вишкіл у Москві. Гроші і зброя (бо не всі повстанці воюють лише списами) також пливуть з-закордону. Постійно курсують кур'єри між Кенією та російським шпиталем в Аддіс Абебі й совєтським посольством у столиці Абесінії. В Абесінії діє постійна совєтська виставка. Совєтофільська пропаґанда йде не тільки через висвітлювання фільмів та навчання російської мови, але й через таємні накази та інструкції. Численні, добре вишколені аґітатори вихваляють добробут й свободу, що її несе СССР усім поневоленим народам. Як на доказ цього, вказують на внесок СССР — 1 мільйон долярів на підтримку програми ОН для недорозвинених країн. До недорозвинених країн, зокрема до Африки, Кремль пропонує послати своїх спеціялістів.

Яка б не була військово-технічна перевага білих, ясно, що силою утримувати давній стан неможливо. Якщо сотки мільйонів азійців стають знаряддям Кремлю, то таким самим знаряддям можуть стати 200 мільйонів африканців. Тому вже є намагання підійти до справ Азії з відкритим братнім серцем, і так втримати цей суходіл при Заході.

Поколіннями предки одного освіченого кенійця — Давида Варугію були ватажками племени Кікую. Три роки тому один з родичів Давида вернувся з Росії, де пробув три роки, щоб влитися в підземну боротьбу проти британців. Але Давид студіював в Англії і тепер працює в адміністрації. Він і його батько не зложили присяги змовникам. Що більше, — батько скликав протитерористичне віче, після чого терористи напали на нього й забили. Місце покійного зайняв молодший брат Давида, а сам Давид вирішив віддатися заспокоєнню терористів. Він, з жінкою й дітьми, оселився в одному з концентраційних таборів, де серед інших ув'язнених був і член ватаги, що замордував батька. Замість кривавої помсти, цього вбивника очікували довгі приязні розмови з сином забитого. І добре слово перемогло. Ув'язнені терористи, всупереч припущенням, не замордували Давида, а вбивник, після кількох розмов, прийняв з рук доньки Давида філіжанку чаю. Врешті 500 з 1,500 в'язнів виявили зацікавлення до слів Давида про необхідність будувати кращий світ на засадах любови й співпраці.

Якщо пропаґанда любови буде скріплена наявною матеріяльною допомогою збоку світових потуг і якщо впарі з цим підуть великі політичні реформи, то комунізм зупиниться біля брами Африки.

Але намагання Заходу розв'язати турботи пробудженої Африки несміливі й губляться в брутальному поході зневаги і насильства, що особливо помітне в Південній Африці.

Змагання Кремлю бути володарем усього людства перейшли межі Европи й Азії. Досвід попередніх гарячих і холодних воєн Москва застосовує в Африці.

І. І. К.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ СВЯТОЧНИХ ПОБАЖАНЬ В „СВОБОДІ"

Адміністрація „Свободи" повідомляє, що йдучи на зустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного різдвяного числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань. Ціна оголошення залишається така сама, як і в попередніх роках: 2 доляри за 5 рядків, та більше, відповідно до величини оголошення а саме: 1 цаль через одну шпальту $2.00; 1 цаль через 2 шпальти $3.50; 2 цалі через 2 шпальти $6.00; 3 цалі через 2 шпальти $10.00; 4 цалі через 2 шпальти $15.00; 5 цалів через 2 шпальти $18.00; 6 цалів через 2 шпальти $22.00. Треба сподіватися, що загал нашого громадянства використає цю нагоду, щоби передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям і знайомим навіть в найдальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „Свободи" та відповідний зміст збільшеного святочного числа нададуть таким побажанням окремої вартости і значення. Зголошення святочних побажань, разом з грошевою оплатою, можна надсилати найпізніше до 31-го грудня ц. р.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Харитативна діяльність Зборівського Допомогового Комітету.

Ще в 1923 р. основано в Ню Йорку товариство, що мало на меті фінансувати неповно-середню українську школу в повітовому місті Зборові.

Завдяки жертвенності наших переселенців із Зборівщини та їх любові до Рідного Краю, це товариство досягнуло було великих успіхів, бо на протязі короткого часу зібрано поважні фонди, за які закуплено один з найкращих домів з площею в Зборові на власність української школи Т-ва „Рідна Школа" в Зборові. На ту ціль товариство зібрало і переслало около 5,000 долярів.

Вибух другої світової війни та прихід східнього окупанта в Зах. Україну унеможливив дальше фінансування школи в Зборові, що було головною метою основаного товариства.

Та потреби суспільно-громадського життя скоро вказали новий шлях, по якому пішла дальша праця товариства.

На протязі 1946-51 рр. це товариство зібрало і зужило коло 1,500 долярів на допомогу скитальцям в харчах, CARE пакетах, одежі і грошах, піддержуючи їх морально і матеріяльно.

Тепер Зборівський Допомоговий Комітет в Ню Йорку опікується інвалідами і невилічимо-хворими залишенцями в Европі, що походять зі Зборівського повіту, як також доразово допомагає і своїм членам, які такої допомоги потребують.

У зв'язку з цим стає актуальною проблема добуття фондів до дальшого і успішного ведення харитативної діяльности цього реґіонального товариства, яке на протязі свого 30-літнього існування в Ню Йорку виявило себе вповні життєздатним.

В тій цілі провід товариства улаштував в неділю 17 жовтня ц. р. Спільну Вечірку в малій залі Українського Народного Дому в Ню Йорку.

До скромної перекуски засіла численна громада бувших громадян Зборівщини і запрошених гостей.

З рамени проводу товариства п. д-р Теодор Хомик привітав присутніх на Спільній Вечері. Товстмайстром Вечірки був п. дир. Гр. Лучанко.

Під час товариської гутірки забирали слово з привітаннями, чи також на актуальні теми відносно діяльности товариства в минулому, як також і на будуче пп. дир. М. Процик, інж. О. Стойкевич з Филаделфії, Пл. Стасюк, Іван Заяць, Маковський, д-р Іван Новаківський, Осип Вовк з Трентону, В. Хомицький і інші.

В часі вечірки п. Е. Козіцька перевела збірку на залишенців в Европі, яка принесла $85.50.

Признання належиться пп.: Г. і А. Лакомським, Филипчук, Євдокії Мартинів, П. Чехович, Ів. Баранецькому і Осипові Кіндратів за видатну допомогу в улаштуванні Вечірки.

Зокрема треба підкреслити велику відданість харитативній праці товариства теперішнього голови Зборівського Допомогового Комітету п. Максима Панькова, який в минулому, як довголітній скарбник товариства положив багато праці в організуванні збірок на допомогу скитальцям і у висилці для них пакунків і CARE пакетів. Зокрема він є спонзором коло десятки скитальських родин, якими опікувався довший час, вишукуючи їм працю і мешкання, а навіть в потребі допомагаючи фінансово.

А і тепер не зразився до харитативної праці товариства і остання з успіхом переведена Вечірка у львиній частині його заслуга.

О. М.

Менчестер, Н. Г.

Листопадове Свято.

Як і минулих років, так і цього року заходами Відділу УККА, Українська Громада в місті Менчестер, Н. Г., гідно відсвяткувала день Листопадового Зриву в неділю, 28 листопада ц. р.

Святкування Листопадового Зриву започатковано Панахидою за упавших воїнів усіх Українських Армій і всіх борців за волю і українську державність. Панахиду над символічною могилою з березовим хрестом, відправив у місцевій гр.-кат. церкві о. Роман Дикий о год. 3-й пополудні, який теж виголосив з тієї нагоди патріотичну проповідь.

Під час Панахиди по обох боках могили стало шість старших громадян з свічками. О год. 4-й на церковній залі відбулася Святочна Академія в честь Першого Листопада.

Свято відкрив голова місцевого Відділу УККА п. Афтанас Беднарчик, відчитав Відозву Української Національної Ради у Львові з дня 1 листопада 1918 року про створення Західньо-Української Народної Республіки, яку всі приявні на залі стоячи вислухали, відтак просив всіх приявних вшанувати пам'ять героїв одноxвилинною мовчанкою.

Реферат в українській мові відчитав член Листопадового Зриву п. Павло Ясіновський, пригадавши історичні листопадові дні. Велике враження викликав виступ чотирилітньої дівчинки Лідії Семчишин, яка віддеклямувала слова з поеми Лепкого, „Спіть, хлопці, спіть", а старша її сестричка Любомира віддеклямутала „Могили", за що присутні нагородили їх щедрими оплесками.

Свято закінчено Українським Національним Гимном.

По закінченню Академії відбулася збірка на українських воєнних інвалідів на жетони Суспільної Служби Комбатантів при ОбВУА, яка дала $34.50. Гроші відіслано до ОбВУА у Филаделфії.

З жалем треба ствердити, що мала скількість громадян взяла участь, як у Панахиді в церкві, так і в Академії. Сподіємось, що слідуючого року, на такі й інші свята прибуде ціла наша громада.

Афтанас Беднарчик.

Балтімор, Мд.

Українці колядують у Мерилендському Інституті Мистецтв.

Відому латинську приповідку, що „краплина не силою камінь довбає, а частим падінням", черговий раз, блискуче підтвердило наше зорганізоване українське жіноцтво у неділю 12-го грудня на вдалому виступі у Мерилендському Інституті Мистецтв у Валтімор.

У святочній атмосфері, скромно, але з мистецька прикрашеної залі та ялинки, дружньо представляли себе співом колядок та короткими бесідами про різдвяні звичаї — вибрані групи американців чеського, українського, італійського, грецького, естонського, норвезького та польського походження.

На цей раз, перед мистецькою елітою американців, Різдво на Україні віддзеркалила місцева Доповняюча Школа УКК. Шкільний Хор у народних строях, під досвідченим керівництвом проф. Марії Хоми, заслужено збирав рясні оплески за від серця відспівані колядки „Бог предвічний", „По всьому світу", „Нова радість стала".

На вступі попису, голова Союзу Українок п. Ганна Ящук, зодягнена у вечірній стрій, у бездоганній англійській мові зацікавила слухачів нашими побожними традиційно-родинними різдвяними звичаями.

Очевидно, було б цілком не гаразд, коли б безсумнівного успіху цього виступу не записати також на спільне конто інших жертвенних членкинь СУ, що своїм скромно прихованим хистом і ділом ставали у пригоді всюди там, де вміла пропаґанда нашої справи цього вимагала.

(абу)

Бріджпорт, Конн.

В десяту річницюісходу.

В цьому році минає десять років від часу, коли то тисячі українського народу покинули свої рідні землі перед загрозою большевицької навали.

І в цю річницю управа відділу УКК подбала про те, щоби спільною молитвою подякувати Господу Богу за ті всі Його ласки, якими Він винагородив нас, тих бувших скитальців.

В дні 6-го вересня відслужив Впр. от. парох Я. Шуст в тому намірениі Службу Божу, а опісля Панахиду за тих наших братів і сестер, що відійшли на вічний спочинок на тій скитальщині.

Хоча тут, у Бріджпорті, не велика громада українського населення, то все ж таки на цьому Богослуженню наша греко-католицька церква була виповнена вірними нової еміґрації, як також частинно і старої.

Під час Богослуження о. парох виголосив коротку, але дуже цінну проповідь.

Він згадав про терплячий наш нарід за залізною заслоною під большевицьким гнетом, як також про тих, що залишились на скитальщині.

І щоби пам'ятати про тих всіх нещасних, згадувати їх у своїх молитвах, а також нести їм матеріяльну допомогу, якої вони так дуже потребують. Опісля переведено збірку на наших залишенців. І на цю благородну ціль зложили: П. Шиманська $5; по $2: о. Я. Шуст, Венгринович, С. і В. Бабій, А. і Ф. Говера; М. і Т. Сокора $2.40; С. і В. Максимюк $1.35; В. і І. Кривуцик $1.25; по $1: П. Сливінський, В. Сливінський, Ш. Галькевич, В. Сусла, А. Зелик, Любомир Зелик, Ст. Бабій, Іван Козак, В. Шутельницький, П. Петльований, К. Котило, Постоловський, Р. Стець, М. Волонний, В. Волонний, В. Папроцький, І. Федунь, І. Сагайдак, М. Касіян, О. Наконечний, І. Захарко, М. Максимюк, В. Пелещук, Я. Шумигора, О. і О. Пендаківський, М. Заяць, А. Піддубний. Решту дрібними. Разом зібрано $53.37.

Зібрану суму в цілості переслано до ЗУАДКомітету.

В. Сливінський.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу вашим країнам та вашому народові!

До Вшан. Передплатників Енциклопедії Українознавства.

Усіх, хто передплачував ЕУ за моїм посередництвом, а ще не має всіх зшитків, чи томів, — прохаю негайно зголосити це на адресу: M. Shlemkevych, 140 — 5th St., Elizabeth, N. J. — На цю ж адресу можна присилати передплату на нову, гаслову ЕУ в 4-х томах. Прохаємо пам'ятати, що реченець звижкової передплати кінчається 31. грудня. Не пропустіть того терміну!

Комуністична партія загнуздує совєтську літературу

Москва. — Література, як і всі інші ділянки совєтського духа, призначена на те, щоб допомагати в побудові комунізму, — сказано в першій точці директив, що їх проголосив Центральний Комітет Комуністичної Партії Совєтського Союзу устами Петра Поспєлова на першому засіданні з'їзду совєтських письменників. З'їзд відбувається у тій самій залі в Кремлі, де звичайно засідає Верховний Совєт. Під час промови Поспєлова були приявні всі члени Центрального Комітету партії з Маленковим на чолі, за вийнятком Ворошилова. Декляpація ЦК партії, включена у промову Поспєлова, домагається від з'їзду совєтських письменників, щоб він проголосив „безоглядну боротьбу" проти всіх тих проявів „буржуазно - націоналістичної ідеології", сприяння яким могло б штовхнути совєтську літературу в „багно декаденщини". Комуністична партія виступає проти гасла незалежности літератури від суспільства і проти гасла „мистецтво для мистецтва". Вона вимагає від совєтської літератури перейнятись духом „соціялістичного реалізму". Поспєлов нарікав, що совєтська література замало дала книжок про окремих героїв пролетаріяту і партії, замало писала про героїв совєтської армії. Читач, мовляв, хоче читати про „справжніх людей", про будівничих важкої промисловости, про оборонців совєтської батьківщини. Натякаючи на недавні літературні дискусії, Поспєлов виступив проти „прикрашування дійсности", але й проти фабрикування „штучних конфліктів", які „невірно представляють правдиве обличчя совєтського громадянства".— Тригодинну промову про стан і розвиток совєтської літератури виголосив секретар Союзу Совєтських Письменників, Алєксєй Сурков.

● Французький амбасадор в ЗДА, Анрі Бонне, який після десятьох років залишає свій пост у Вашинґтоні, заявив, що американська преса для нього — це те, що для французького робітника, склянка вина, яке він волів замість молока. Бонне хвалить американську пресу за те, що вона пише про все, навіть про те, чого не знають дипломати, і про що вони довідуються з часописів.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсами і співвласниками 15-ти мільйонового майна організації!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

КОГОВС, Н. И. — Збори Б-ва св. Петра й Павла відд. 57 відбудуться в неділю, 19-го грудня в залі Клюбу. Проситься всіх членів прибути, буде вибір нового уряду на рік 1955 і інші важні справи. — Г. Недільський, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Дністер", відд. 430 повідомляє своїх членів, що побір складок за місяць грудень та полагодження інших союзових справ, відбудеться в суботу, 18-го грудня, в Укр. Клюбі при 23-ій і Бровн, о год. 7 до 9 веч. і в неділю, 19-го грудня, в Укр. Клюбі при 846 Н. Френклин, о год. від 11:30 до 1:30 попол. З огляду на кінець року і конечність замкнення рахунків, присутність всіх обов'язкова. Звертаємось особливо до всіх тих членів, які залягають зі складками, щоб вирівняли всі свої заборгування. Обезпечення є важне лише під услівям точного плачення складок і жадних залеглостей на слідуючий рік переводити не можемо і згідно зі статутом будемо змушені всіх тих членів, які занедбують свої обов'язки суспендувати. — Управа відділу.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Б-ва Рож. Пресв. Діви Марії відд. 259 відбудуться в неділю, 19-го грудня в церковній залі, 4952 So. Paulina St., о год. 2-ій пополудні. — П. Трусяк, рек. секр.

ПАССЕЙК, Н. ДЖ. — Т-во ім. Т. Шевченка відд. 42, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. грудня, о год. 2-ій попол., в приміщенні У. Н. Дому при 237 Говп Евеню. З огляду на те, що в неділю припадає день Св. о. Николая збори почнуться точно. Просимо всіх членів прийти на збори, бо це вже є останні збори перед річними загальними зборами, всіх тих, що мають залеглости з вплаченням членських вкладок просимо вирівняти бо будемо замикати книжки. — Ф. Гулька, предс.; П. Головачук, фін. секр.; В. Новацький, кас.; В. Марущак, рек. секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, відд. 206, відбудуться в неділю, 19-го грудня, в парафіяльній залі 74 Геррис Евеню, о год. 1. попол. Просимо всіх членів обов'язково прибути на ці важні збори, тому, що будуть важні справи до полагодження Також на тих зборах буде вибір уряду на рік 1955. Пригадуємо всім членам, що кожний член обов'язково мусить вирівняти свої вкладки найдалі до 25-го цього місяця, тому що рахунок мусить бути в канцелярії УНС на означений час. — М. Чагарин, предс.; І. Кокольський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. И. — З огляду на те, що річні збори 204 відділу відбудуться 22-го січня, прохається членів, які довгують, щоб вирівняли свої залеглости так, щоб уряд міг замкнути річні рахунки без переносу довгів на слідуючий рік. Прохається тих членів, що ще не зложили своїх пожертв на Веселку, щоб це виконали. Члени, що ще не заплатили національного датку, можуть зложити на руки фін. секретаря, який збирає кожної другої суботи по першім і четвертої суботи в залі 334 Іст 14 стр. — Г. Вакуменко, рек. секр.

КНИЖКА Й ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ.